

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ab anno MCXVIII. ad annum MCLXXIX.

Parisiis, 1644

Concilium Senonense Contra Petrum Abailardum celebratum in praesentia
Ludouici regis iunioris anno Domini MCXL. tempore Innocentii papae II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15588

ANNO
CHRISTI
1139.

castella, aut, si hoc pro indulgentia principali toleratur, ut tradant claues, necessitati temporis debent cedere. His addidit predictus causidicus Albericus, significatum esse regi, quod minarentur inter se pontifices, pararentque aliquos ex suis contra eum Romam mittere. Et hoc, ait, laudat vobis rex, ne quisquam vestrum presumat facere, quia si quis contra voluntatem suam & regni dignitatem ab Anglia quoquam irret, difficilis ei fortassis reditus esset. Ipse quinetiam, quia se grauari videt, vltro vos ad Romam appellat. Hæc postquam rex partim quasi laudando, partim minando mandasset, intellectum est quo tenderet. Quapropter ita difficilissimum est, ut nec ipse censuram Canonum pati vellet: nec episcopi eam consultum exerere ducerent duplici ex causa, seu quia principem excommunicare sine apostolici conscientia temerarium esset, seu quoniam audirent, quidam etiam viderent gladios circa se nudari. Non enim iam ludicra erant verba, sed de vita & sanguine pene certabatur. Non omiserunt tamen legatus & archiepiscopus, quin tenorem officii sui prosequerentur. Suppliciter enim pedibus regis in cubiculo affusi orauerunt, ut miseretur ecclesie, miseretur animæ & fame sue, ne pateretur fieri dissidium inter regnum & sacerdotium. Ille dignanter assurgens, quamuis a se facti eorum amoliretur inuidiam, malorum tamen præuentus consiliis, nullam bonarum promissionum exhibuit efficaciam.

Kalendis Septembris solutum est Concilium. Hæc ille.

ANNO
CHRISTI
1140.

CONCILIVM SENONENSE
CONTRA PETRVM ABAILARDVM
celebratum in præsentia Ludouici regis iunioris anno
Domini M CXL. tempore Innocentii papæ II.

NOTA.

* Concilium.] De tempore actis que huius Concilii Baronius anno 1140. ista: Quod ad tempus spectat, ipsum audi sanctum Bernardum, ita querentem: *Stulte mihi dudum requiem promittebam, si quidem leonina rabies quieuisset, & pax ecclesie redderetur, sed secus accidit, nam inferius: Leonem euasimus, sed incidimus in draconem, qui non minus forsitan noceat sedens in insidiis, quam ille rugiens de excelso. Quamquam non iam in insidiis, cuius virulenta folia vti nam adhuc laterent in scriniis, & non in triuiis legerentur. Volant libri, & qui ode- rant lucem, quoniam mali sunt, impegerunt in lucem; putantes lucem tenebras. Urbibus & castellis ingeruntur pro luce tenebræ, pro melle, vel potius in melle, venenum passim omnibus propinatur, transierunt de gente in gentem, & de regno ad populum alterum. Nouum cuditur populis & gentibus euangelium, noua proponitur fides, fundamentum aliud ponitur præter id quod positum est. De virtutibus & vitis non moraliter, de sacramentis ecclesie non fideliter, de arcano sanctæ Trinitatis non simpliciter nec sobrie disputatur: sed cuncta nobis in peruersum,*

Epistola
189.

*cuncta prater solitum, & praterquam accepimus, ministrantur. Proce-
dit Goliath procero corpore nobili illo suo bellico apparatu circummunitus:
antecedente quoque eius armigero Arnaldo de Brixia. Squama squama
coniungitur, nec spiraculum incedit per eas. Siquidem sibilauit apis
qua erat in Francia apud Italia, & uenerunt in unum aduersus Do-
minum & aduersus Christum eius, &c. Ecce tempus, nempe post
extinctum schisma Petri Leonis, & cum Arnaldus ex Italia, ut au-
disti, rediit in Franciam ad suum magistrum Petrum Abailardum,
quando & coeptum est agi aduersus eiusmodi haereses recens emer-
gentes.*

At dicamus, quomodo ipso primo egressu prouocauerit sanctum Bernardum ad disputandum in publico episcoporum & abbatum Conuentu, sicut alter Goliath, ut audisti, insultans agminibus Dei uiuentis, ratus nimirum perfacilem sibi fore suarum haeresum promulgationem, si eius qui colebatur ab omnibus doctissimus atque sanctissimus victor existeret, nam captionibus inanis philosophiae eum a se vincendum nullatenus dubitabat. Ut autem hoc praestaret, adiit metropolitanum, nempe archiepiscopum Senonensem, qui eiusmodi disputationem indiceret eo colore, quod si ipse vinceretur, omnino cedens palinodiam recantaret. Cum idem archiepiscopus, ut factum comprimeret insultantis haeretici, ne gloriari posset, non inuentum in Gallia qui suis propositionibus contradicere se posse consideret, pollicitum est illi congressum quem peteret, & Conuentum quem cuperet, sicque suffraganeos ad Synodum vocans episcopos, de his scripsit ad sanctum Bernardum, ut se ad haeticum expugnandum pararet, sed audi ista ab eodem sancto Bernardo in dicta epistola ad Innocentium, cum subiicit: *Denique, inquit, scripsit mihi, sollicitante quidem ipso, archiepiscopus Senonensis, diem statuens congressionis, quo ille in praesentia eius & coepiscoporum suorum deberet, si posset, statuere praua dogmata sua, contra qua ego mutire ausus fuisssem. Abnuui, tum quia puer sum, & ille vir bellator ab adolescentia; tum quia iudicarem indignum rationem fidei humanis committi ratiunculis agitandam, quam tam certa ac stabili veritate constet esse subnixam. Dicebam sufficere scripta eius ad accusandum eum, nec me referre, sed episcoporum, quorum esset ministerii de dogmatibus iudicare. Ille nihilo minus, imo amplius leuauit vocem, vocauit multos, congregauit complices. Qua de me ad discipulos suos scripserit dicere non curo. Disseminauit ubique se mihi die statuto apud Senonas responsurum. Exiit sermo ad omnes, & non potuit me latere. Disimulaui primum: nec enim satis rumore populari mouebar. Cedens tamen, licet vix, ita ut sternerem, consilio amicorum, qui videntes quomodo se quasi ad spectaculum omnes pararent timebant ne de nostra absentia & scandalum populo & cornua crescerent aduersario; & quia error magis confirmaretur, cum non esset qui responderet aut contradiceret, &c. Haec de suo consensu ad conferendum manus cum nouo haeretico tandem extorto.*

Bernardus
epistola 187.

Scripsit de his interea idem Bernardus ad episcopos qui causae Christi fauerent, quo scirent omnes se inuitum, sed necessitate coa-

ANNO
 CHRISTI
 1140.

Etum eiusmodi suscepisse certamen. At quid tandem accidit? Audiamus ea ab eo qui interfuit, vel a fide dignissimis testibus qui videntur, accepit, Gofrido monacho Clarauallensi, qui ait: *Adfuit dies, & ecclesia copiosa conuenit, ubi a Dei famulo Petri illius Abailardi in medium scripta prolata sunt, & erroris capitula designata. Demum illi optio data est, aut sua esse negandi, aut errorem humiliter corrigendi, aut respondendi si posset obuciendis sibi rationibus pariter & sanctorum testimoniis patrum. At ille nec volens respiscere, nec valens resistere sapientia & spiritui qui loquebatur, ut tempus redimeret, sedem apostolicam appellauit. Sed & postea ab egregio illo catholice fidei aduocato, Bernardo videlicet, monitus, ut vel iam sciens in personam suam nihil agendum responderet tam libere quam secure, audiendus tantum & ferendus in omni patientia, non sententia aliqua ferendus; hoc quoque omnimodis recusauit. Nam & confessus est postea suis, ut aiunt, quod ea hora maxima quidem ex parte memoria eius turbata fuerit, ratio caligauerit, & interior fugerit sensus. Nihilominus tamen ecclesia, qua conuenerat, dimisit hominem, multauit abominationem, a persona abstinens, sed dogmata praua condemnans. Hæc ipse. Sed audiamus ipsum sanctum Bernardum ita scribentem in epistola citata superius ad Innocentium: Occurri ad locum & diem imparatus, quidem & immunitus, nisi quod illud mente voluebam: Nolite præmeditari qualiter respondeatis: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini: & illud: Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo. Conuenerant autem præter episcopos & abbates plurimi viri religiosi, & de ciuitatibus magistri scholarum, & clerici literati multi, & rex presens erat. Itaque in presentia omnium, aduersario stante, ex aduerso producta sunt quadam capitula de libris eius excerpta. Qua cum cœpissent legi, nolens audire exiit, appellans ab electis iudicibus, quod non putamus licere. Porro capitula iudicio omnium examinata, inuenta sunt fidei aduersantia, contraria veritati. Hæc pro me, ne leuitate, aut certe temeritate vsus in tanto negotio putarer. Verum tu, o successor Petri, iudicabis an debeat habere refugium ad sedem Petri, qui Petri fidem impugnat. Tu, inquam, amice sponsi, providebis quomodo liberes sponsam a labiis iniquis, & a lingua dolosa. Sed, ut paulo audacius loquar cum domino meo, attende etiam tibi ipsi, amantissime pater, & gratia Dei qua in te est. Nonne cum esses paruulus in oculis tuis, ipse te constituit super gentes & regna? Ad quid, nisi ut euellas & destruas, & adifices & plantes? Qui igitur tulit te de domo patris tui, & vnxit te vnctione misericordia sua, attende queso extunc & deinceps quanta fecit anima tua, quanta per te ecclesie sue, quanta in agro dominico, celo & terra testibus, tam potenter quam salubriter euulsa sunt & destructa, quanta rursus bene adificata, plantata, propagata. Suscitauit Deus furorem schismaticorum in tuo tempore, ut tuo opere contererentur. Vidi stultum firma radice, & statim maledictum est pulcritudini eius. Vidi, inquam, vidi impium superexaltatum & cleuatum sicut cedros Libani: & transiui, & ecce non erat. Oportet autem, ait, hærefes & schismata esse, ut qui probati sunt, manifesti fiant. Et in schismate quidem iam, ut dictum est, Dominus*

Vita sancti
 Bernardi,
 lib. 3. cap. 3.

Epist. 189.

Matth. 10.

Psal. 117.

Psal. 36.

1. Cor. 11.

probavit te & cognovit te. Sed ne quid desit corona tua, en hæreses surrexerunt. Itaque ad consummationem virtutum, & ne quid minus fecisse inueniamini a magnis episcopis antecessoribus vestris, capite nobis, pater amantissime, vulpes quæ demoliuntur vineam Domini, &c. Hæc scripsit sanctus Bernardus ad Innocentium.

Bernardus
epist. 189.
190.

Epist. 191.

Epist. 188.

Epist. 192.

Epist. 193.

Quippe qui vt audiuit appellentem ad apostolicam sedem hæreticum hominem, vt ipse pontifex, & vniuersa Romana ecclesia de his omnibus certior redderetur, idem sanctus Bernardus legauit Romam ad eundem pontificem Nicolaum monachum Cisterciensem, cuius est plurima laus in epistolis ad eum datis a Petro Cluniacensi: huic inquam literas dedit ad Innocentium ipsum, itemque ad eundem scripsit errores eiusdem Abailardi atque confutationes. Quod, inquam, ille sedem apostolicam appellasset, & causa ibi cognoscenda esset, voluit de omnibus eundem pontificem certior reddidisse, a quo esset sententia expectanda. Sed & ex persona Rhemensis archiepiscopi, & quorundam aliorum episcoporum scripsit alias eodem argumento literas ad eundem Innocentium papam. Scripsit & ad sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales, & de eodem epistolam scripsit ad Guidonem de Castello, qui postea fuit Cælestinus papa, antea vero fuerat in philosophia eiusdem Abailardi discipulus: ne videlicet ob antiquam amicitiam eius susciperet patrocinium, perstringensque errores eius quam enormes fuerint, hæc breuiter habet in fine: *Cum de Trinitate loquitur, sapit Arium; cum de gratia, sapit Pelagium; cum de persona Christi, sapit Nestorium, &c.* scripsit pariter ad Iuonem sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalem, & cum de eius animo prauo testificationes adducit, addit, iam antea damnatum fuisse vna cum opere suo coram sedis apostolicæ legato, sed adhuc securum esse, inquit, quod cardinales & Romanæ ecclesiæ clericos se habuisse discipulos gloriaretur. Etenim ipse publice professus erat in Gallia, & ob celebre nomen eius complures ad eum confluxerant discipuli literis philosophicis imbuendi.

Causam & acta Concilii huius Otto Frisingensis lib. 1. de Friderico cap. 48. & 49. describit his verbis: *Posthac dum rursus pluribus diebus legeret, maximamque post se sociorum multitudinem traheret, sedente in vrbe Roma Innocentio, in Francia vero Ludouico superioris Ludouici filio regnante, ab episcopis abbateque Bernardo denuo ad audientiam apud Senonas euocatur, presentibus Ludouico rege, Theobaldoque palatino comite, & aliis nobilibus, de populoque innumeris. Vbi dum de fide sua discuteretur, seditionem populi timens, apostolica sedis presentiam appellauit. Episcopi vero simul & abbas, missa ad Romanam ecclesiam legatione, ac eis pro quibus impetebatur capitulis, damnationis eius sententiam in literis reportauerunt, quarum exemplar hoc est:*

Reueren-

ANNO
CHRISTI
1140.

Reuerendissimo domino, & dilectissimo patri, Dei gratia summo pontifici Innocentio, Samson Rhemensis archiepiscopus, Toxelinus Suesionensis, Guilielmus Catalaunensis, Aluisus Atrebatensis episcopi, debite subiectionis voluntarium obsequium.

Est epistola
191. D. Bernardi.

AVRIBVS occupatis ad plurima, verbum facimus breue de prolixo negotio, pro eo maxime quod idipsum plenius & diffusius continetur in literis domini Senonensis. Petrus Abailardus Christianæ fidei meritum euacuare nititur, dum totum quod Deus est, humana ratione arbitratur se posse comprehendere: ascendit vsque ad cælos, & descendit vsque ad abyssos. Nihil est quod lateat eum, siue in profundum inferni, siue in excelsum supra. Homo est magnus in oculis suis, disputans de fide contra fidem, ambulans in magnis & mirabilibus super se; scrutator maiestatis, hæresum fabricator. Iamdudum fecerat librum de sancta Trinitate, sed sub legato Romanæ ecclesiæ igne examinatus est; quia inuenta est in eo iniquitas. Maledictus qui reedificat ruinas Ierico. Surrexit a mortuis liber ille, & cum eo multorum hæreses, quæ dormierant, surrexerunt, & apparuerunt multis. Denique iam extendit palmites suos vsque ad mare, & vsque ad Romam propazines eius. Hæc gloriatio hominis illius, quod liber suus in curia Romana habet vbi caput suum reclinet: hinc confortatus & confirmatus est * error illius. Proinde cum fiducia prædicat verbum iniquitatis vsquequaque. Propterea cum in conspectu episcoporum super his eum argueret abbas Claraualensis zelo iustitiæ & fidei armatus, ille nec confessus est, nec negauit, sed a die, a loco & iudice, quem ipse sibi elegerat, sine læsione, sine grauamine, vt prolongaret iniquitatem, sedem apostolicam appellauit. Episcopi qui propter hoc in vnum conuenerant, vestræ reuerentiæ deferentes, nihil in personam eius egerunt, sed tantummodo capitula a sanctis olim patribus condemnata, medicinali necessitate, ne morbus serperet, abiudicauerunt. Quia ergo homo ille multitudinem trahit post se, & populum qui sibi credat habet, necesse est vt huic morbo celeri medicina occurratis:

*sero (enim) medicina paratur,
Cum mala per longas inualuere moras.*
Concil. Tom. 27.

T

Processimus nos in hoc negotio quousque ausi fumus. Tuum, beatissime pater, est de cetero providere, ne aliqua hæreticæ prauitatis macula decor ecclesiæ contaminetur. Tibi commissa est sponsa Christi, o amice sponsi. Tuum est eandem vni viro virginem castam exhibere Christo.

RESCRIPTVM INNOCENTII PAPÆ.

Innocentius episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus Henrico Senonensi, Reinaldo Rhemensi archiepiscopis, eorumque suffraganeis, & carissimo in Christo filio Bernardo Carauallensi abbati, salutem & apostolicam benedictionem.

Ephes. 4.

TESTANTE Apostolo, sicut vnus Deus, vna fides esse dignoscitur, in qua tamquam immobili fundamento, præter quam nemo aliud potest ponere, firmitas catholicæ ecclesiæ inuiolata consistit, inde est quod beatus Petrus apostolorum princeps pro eximia huius fidei

Math. 16.

confessione audire meruit: *Tues*, inquam, *beatus Petrus, & super hanc petram edificabo ecclesiam meam.* Petram utique firmitatem fidei, & catholicæ vnitatis soliditatem manifeste designans. Hæc siquidem est inconsutilis tunica Redemptoris nostri, super quam milites fortiti sunt, sed eam diuidere minime potuerunt. Contra quam in initio fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania: astiterunt reges terræ, & principes conuenerunt in vnum. Verum apostoli duces dominici gregis, & eorum successores apostolici viri, ardore caritatis, & zelo rectitudinis succensi, fidem defendere, & eam in cordibus populorum proprii sanguinis effusione plantare non dubitauerunt. Demum cessante persecutorum rabie, imperauit ventis, & facta est in ecclesia tranquillitas magna. Sed quia hostis humani generis semper circuit, quærens quem deuoret, ad expugnandam sinceritatem fidei, fraudulentam hæreticorum fallaciam subinduxit. Contra quas veri ecclesiarum rectores viriliter insurgentes, eorum praua dogmata cum ipsorum auctoribus condemnarunt. In magna namque Nicæna Synodo Arius hæreticus est damnatus. Constantinopolitana Synodus Manichæum hæreticum

Hæreses in
Conciliis
damnatae.

ANNO
 CHRISTI
 1149.

debita sententia condemnauit. In Ephesina Synodo Nestorius condignam sui erroris condemnationem recepit. Calchedonensis quoque Synodus Nestorianam hæresin & Eutychianam cum Dioscoro & eius complicibus iustissima sententia confutauit. Marcianus præterea licet laicus, Christianissimus tamen imperator, catholicæ fidei amore succensus, prædecessori nostro sanctissimo papæ Ioanni scribens, aduersus eos qui sacra mysteria profanare contendunt, inter cetera sic loquitur, dicens: Nemo clericus, vel militaris, vel alterius cuiuslibet conditionis, de fide Christiana publice conetur in posterum tractare. Nam iniuriam facit iudicio reuerendissimæ Synodi, si quis semel iudicata & recte disposita reuoluere, & iterum disputare contendit: & in contemptores huius legis tamquam in sacrilegos pœna non deerit. Igitur si quis clericus erit, qui publice tractare de religione ausus fuerit, a consortio clericorum remouebitur. Dolemus autem, quoniam sicut literarum uestrarum inspectione, & missis a fraternitate uestra nobis errorum capitulis cognouimus, in nouissimis diebus, quando instant periculosa tempora, magistri Petri Abailardi perniciofa doctrina, & prædictorum hæreses, & alia peruersa dogmata catholicæ fidei obuiantia, pullulare cœperunt. Verum in hoc maxime consolamur, & omnipotenti Deo gratias agimus, quod in partibus uestris pro patribus tales filios suscitauit, & in tempore apostolatus nostri in ecclesia sua tam præclaros uoluit esse pastores, qui noui hæretici studeant calumniis obuiare, & immaculatam sponsam vni viro virginem castam exhibere Christo. Nos itaque qui in cathedra sancti Petri, cui a Domino dictum est, *Et tu aliquando conuersus confirma* Luc. 22. *fratres tuos*, licet indigni, residere conspiciamur, communicato fratrum nostrorum episcoporum cardinalium consilio, destinata nobis a uestra discretione capitula, & uniuersa ipsius Petri dogmata, sanctorum Canonum auctoritate, cum suo auctore damnauimus, eique tamquam hæretico perpetuum silentium imposuimus. Vniuersos quoque errores sui sectatores & defensores, a fidelium consortio sequestrandos, & excommunicationis vinculo innodandos esse censuimus.

Datum Laterani duodecimo Kalendas Augusti.

Concil. Tom. 27.

T ij

Sententia quam in Abailardum & Arnaldum de Brixia Innocentius papa tulit, extat supra in fine Concilii Lateranensis. Post hæc subiungit: *Petrus damnationem sui dogmatis a Romana ecclesia confirmatam cognoscens, ad Cluniacense cænobium se contulit, apologeticum scribens, predictorum capitulorum partim verba, ex toto autem sensum negans, qui sic incipit: Ne, iuxta Boetianum illud, proœmiis nihil afferentibus, tempus teratur, ad rem ipsam veniendum est, ut innocentiam meam ipsa rerum veritas potius quam verborum excuset prolixitas. Hæc autem pauca de multis contra eum posita sufficiant capitula:*

Quod Pater sit plena potentia, Filius quædam potentia, Spiritus sanctus nulla potentia.

Quod Spiritus sanctus non sit de substantia Patris.

Quod Spiritus sanctus sit anima mundi.

Quod Christus non assumpsit carnem, ut nos a iugo diaboli liberaret.

Quod non peccauerunt qui Christum ignoranter crucifixerunt.

Ipsæ vero non multis post diebus coram fratribus suis fidem suam humiliter exponens in eodem vitam finiuit cænobio. Hæc Otto Frisingensis.

CONCILIVM VVINTONIENSE II. IN CAUSA ANGLICANI REGNI CELEBRATVM anno Domini MCXLII. tempore Innocentii papæ II.

NOTA.

Acta Concilii.

Concilium.] Vvilielmus Malmesburiensis lib. 2. historiae nouellæ acta huius Concilii describit his verbis: Feria secunda post octauas paschæ Concilium archiepiscopi Cantuarie Theobaldi, & omnium episcoporum Angliæ, multorumque abbatum, legato presidente, Vvintoniæ ingenti apparatu inceptum. Si qui defuerunt, legatis & literis causas cur non venissent dederunt. Cuius Concilii actioni, quia interfui, integram veritatem rerum posteris non negabo: egregie quippe memini. Ipsa die post recitata scripta excusatoria, quibus absentiam suam quidam tutati sunt, seuocauit in partem legatus episcopos, habuitque cum eis arcanum consilii sui: mox abbates, postremo archidiaconi conuocati. Ex consilio nihil processit in publicum: volutabatur tamen per omnium mentes & ora quid foret agendum.

Feria tertia hoc fere sensu legati cucurrit oratio: Dignatione papæ feres vices eius in Angliæ tenere: ideoque per eius auctoritatem clerum Angliæ ad hoc Concilium congregatum, ut de pace patriæ, quæ grandi periculo naufragabatur, consuleretur in medium. Tempore regis Henrici auunculi sui singulare domicilium pacis in Angliæ fuisse, ita ut per viuacitatem, animositatem, industriam eiusdem præcellentissimi viri non solum indigenæ cuiuscumque potentia vel dignitatis essent, nihil turbare